

РЕЦЕНЗІЯ

на монографію З.Бялоблещого «Стабільність та ефективність урядів у політичних системах країн Східної Європи» - Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2013. – 470 с.

Поняття Східна Європа, значною мірою, несе на собі навантаження ще часів «холодної війни», коли дві частини Європи протистояли між собою ідеологічно, військово-політично, економічно, тощо. Сьогодні, в переважній більшості випадків під Східною Європою розуміють країни, які утворились на європейській частині території колишнього СРСР після його розпаду і не долучились до Європейського Союзу. Спільною ознакою цих країн є тривалий час перехідного періоду, коли вони декларували про прагнення відійти від моделі авторитарного суспільства і побудувати нове, не авторитарне суспільство. Однак досвід цих країн свідчить, що навіть у суспільствах, яким властиве одночасне поєднання ознак різних систем, моделей врядування може відбутися стабілізація системи інститутів і відносин. Власне з цієї точки зору, проблема урядів, як одного з провідних політичних інститутів, їхньої еволюції та оцінки діяльності виступає науково цікавою і актуальною.

Особливість роботи полягає в тому, що науковці нашої країни лише роблять перші кроки в методологічному осмисленні проблем урядової стабільності та ефективності. Власне тому, концептуальний аналіз означених понять, здійснений на підставі наукового доробку західних політологів, є на часі. По-друге, автор змушений був зробити цікавий аналіз еволюції систем врядування в кожній з обраних країн: Азербайджану, Вірменії, Грузії, Молдови, Росії та України. Тим більше, що не зважаючи на короткий історичний період транзиту, в багатьох країнах регіону відбулись якісні зміни моделей врядування. Запропонований в роботі підхід, можливо не вирішує методологічну дискусійність, яка існує сьогодні щодо трактування напівпрезиденціалізму, президенціалізму та парламентаризму, але на високому теоретичному рівні дає авторське бачення. По-третє, в українській політичній науці, на жаль, домінують праці теоретичного та фактологічного форматів щодо аналізу політичних систем. З цієї точки зору, аналізована робота виходить за межі цієї традиції, оскільки аналіз і синтез побудовані на опрацьованні вичерпної статистичної бази, залученні низки спеціалізованих індексів і маркерів, що дало можливість отримати цікаві висновки. В цьому контексті слід наголосити, що було проведено порівняльний науковий аналіз ефективності урядів і систем урядування в країнах Східної Європи. Співставлено отримані результати зданими стабільності і ефективності урядів і систем урядування за різними підходами та класифікаціями при здійсненні порівняльного аналізу. Запропоновано атрибутивні риси та детермінанти ефективності урядів, а теж систем урядування. Було проаналізовано ефективність урядів і систем урядування за внутрішніми й зовнішніми параметрами, за відмінними науковими методиками. Обґрунтовано, що ефективність урядування – це є спосіб, у котрий влада здійснює управління економічними та соціальними ресурсами країни з метою розвитку.

На підставі проведеного дослідження було отримано висновок, що проблема стабільності й ефективності урядів, а також систем урядування не є односкладовою, передбачає виокремлення кількох елементів– індикаторів і маркерів, які відображають хід дослідницької позиції. Теж доведена домінуюча тенденція: стабільність/ефективність урядів піддаються порівняльному аналізу на підставі стійких теоретико-методологічних конструктів і детермінант. Внаслідок цього монографічне дослідження може розглядатись моделлю для наступних розробок обраної проблеми.

Робота носить самостійний і завершений характер. Сформульовані в роботі гіпотези опрацьовані належним чином, а отримані результати спираються на вичерпну доказову базу і є переконливими. Сподіваюсь, що робота буде цікава як спеціалістам, так і практикуючим політикам та всім тим, хто цікавиться заявленими проблемами.

*Професор, доктор політичних наук,
професор кафедри політології Львівського
національного університету імені Івана Франка*

А.С.Романюк